

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2001. gada 19. oktobra
rīkojumu Nr. 587

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0032

Profesija

Mēbeļu galdnieks

Kvalifikācijas līmenis

3

Nodarbinātības apraksts

Mēbeļu galdnieks izgatavo, montē un uzstāda objektā dažāda veida un konstrukciju mēbeles, tai skaitā, masīvas koksnes un koka plātņu mēbeles, karkasa un mīkstās mēbeles, kā arī veic mēbeļu remonta un atjaunošanas darbus. Mēbeļu galdnieks patstāvīgi plāno un organizē darba uzdevuma izpildi. Atbilstoši uzņēmuma darba organizācijai, ja nepieciešams, var sadarboties ar klientu - pieņemt pasūtījumu, konsultēt, izstrādāt skici, sagatavot tāmi un nodot darbu klientam. Mēbeļu galdnieks pārsvarā strādā galdniecības darbnīcās, kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumos.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
<i>KOKMATERIĀLU MEHANISKĀ APSTRĀDE</i>	
1. Veikt kokmateriālu zāģēšanas darbus ar ripzāģmašīnām, lentzāģmašīnām, un formātzāģiem	1.1.iestatīt griezējinstrumentu 1.2.uzstādīt aizsargierīces 1.3.pārbaudīt darbmašīnas atbilstību drošības tehnikas prasībām 1.4.iestatīt vai uzstādīt palīgierīces 1.5.izgatavot un pielietot šablonus 1.6.zāģēt
2. Veikt kokmateriālu un sagatavju garenfrēzēšanu (ēvelēšanu) ar taisnošanas, biezumapstrādes un daudzvārpstu garenfrēzmašīnām	2.1.iestatīt griezējinstrumentu 2.2.uzstādīt aizsargierīces 2.3.iestatīt vai uzstādīt palīgierīces 2.4.pārbaudīt darbmašīnas atbilstību drošības tehnikas prasībām 2.5.izgatavot un pielietot šablonus 2.6.veikt garenfrēzēšanu
3. Veikt kokmateriālu frēzēšanu ar universālajām frēzmašīnām, virsfrēzēm, malu frēzmašīnām un kopēšanas frēzmašīnām	3.1 iestatīt griezējinstrumentu 3.2 uzstādīt aizsargierīces 3.3 iestatīt vai uzstādīt palīgierīces 3.4 pārbaudīt darbmašīnas atbilstību drošības tehnikas prasībām 3.5 izgatavot un pielietot šablonus 3.6 veikt frēzēšanu
4. Izveidot urbumus, atbilstoši darba uzdevumam, ar vienvārpstu un daudzvārpstu urbšanas mašīnām	4.1.iestatīt griezējinstrumentu 4.2.uzstādīt aizsargierīces 4.3.iestatīt vai uzstādīt palīgierīces 4.4.pārbaudīt darbmašīnas atbilstību drošības tehnikas prasībām 4.5. izgatavot un pielietot šablonus 4.6.veikt urbšanu
5. Izveidot tapu u.c. dobumus sagatavēs, ar urbšanas – dobšanas, dobšanas mašīnām un elektriskajiem kaltiem	5.1.iestatīt griezējinstrumentu 5.2.uzstādīt aizsargierīces 5.3.iestatīt vai uzstādīt palīgierīces 5.4.pārbaudīt darbmašīnas atbilstību drošības tehnikas prasībām 5.5.izgatavot un pielietot šablonus 5.6.veikt tapu u.c. dobumu izveidošanu sagatavēs
6. Virpot sagataves ar garenvirpām, izgatavojot dažādas sarežģītības pakāpes detaļas	6.1.iestatīt griezējinstrumentu 6.2.uzstādīt un iestatīt aizsargierīces 6.3.pārbaudīt darbmašīnas atbilstību drošības tehnikas prasībām 6.4.uzstādīt vai iestatīt palīgierīces 6.5.izgatavot un pielietot šablonus 6.6.veikt sagatavju virpošanu

7. Veikt sagatavju un detaļu slīpēšanu ar lentes un diska slīpmašīnām	7.1.izvēlēties slīppapīru /slīpaudeklu 7.2.nomainīt slīplenti 7.3.uzstādīt un iestatīt aizsargierīces 7.4.uzstādīt vai iestatīt palīgierīces 7.5.pārbaudīt darbmašīnas atbilstību drošības tehnikas prasībām 7.6.veikt sagatavju, detaļu un izstrādājumu slīpēšanu
8. Izmantot darba uzdevumu izpildē nepieciešamos kokapstrādes roku darba instrumentus un palīginstrumentus	8.1. izvēlēties piemērotu instrumentu 8.2. pārbaudīt kvalitāti un sagatavot darbam 8.3. pielietot darba uzdevumu izpildē 8.4. kopt un uzglabāt
9. Izmantot darba uzdevumu izpildē nepieciešamos elektriskos roku darba instrumentus	9.1.izvēlēties piemērotu instrumentu 9.2.pārbaudīt instrumenta atbilstību drošības tehnikas prasībām sagatavot darbam 9.3. uzstādīt/iestatīt palīgierīces un aizsargierīces 9.3. pielietot darba uzdevumu izpildē 9.4. kopt un uzglabāt
10. Ievērot drošības tehnikas noteikumus	10.1 izvēlēties un pielietot nepieciešamos individuālos darba aizsardzības līdzekļus 10.2 darba procesā izmantot darbmašīnu un iekārtu drošības tehnikas ierīces
KONSTRUKCIJU IZVEIDES DARBI	
11. Veikt izstrādājuma izgatavošanai nepieciešamo izejmateriālu sagatavošanas darbus	11.1. izvēlēties izejmateriālus 11.2. novērtēt izejmateriālu kvalitāti 11.3. pārbaudīt izejmateriālu kvalitāti 11.4. noteikt nepieciešamo izejmateriālu daudzumu
12. Izpildīt izejmateriālu, sagatavju un detaļu mērījumus ar plaknes, leņķu, liekumu un urbumu izmēru, koksnes mitruma mērīšanas mērinstrumentiem	12.1. izvēlēties mērinstrumentu 12.2. sagatavot mērinstrumentu darbam 12.3. veikt mērījumus 12.4. novērtēt rezultātus 12.5. fiksēt rezultātus
13. Veikt sagatavju un detaļu izgatavošanai nepieciešamos aizzīmējumus	13.1. izvēlēties aizzīmēšanas instrumentu 13.2. sagatavot darbam aizzīmēšanas instrumentu 13.3. izpildīt aizzīmējumu
14. Veikt drāztā, lobītā finiera u.c. segmateriālu sagatavošanas darbus	14.1. izvērtēt materiālu 14.2. piegriezt materiālu 14.3.veikt materiālu savilkšanu dažāda salikuma sagatavēs

<p>15. Līmēt kokmateriālus, sagataves un detaļas ar līmspiedēm, blokspiedēm masīvas koksnes plātņu salīmēšanas spiedēm, rāmju spiedēm</p>	<p>15.1.pārbaudīt iekārtas atbilstību ekspluatācijas prasībām 15.2.sagatavot salīmējamus elementus 15.3.sagatavot līmi, un pārbaudīt tās kvalitāti 15.4.uzklāt līmi 15.5.ievietot iekārtā un izpildīt salīmēšanas un finierēšanas procesus 15.6.veikt kopšanas un uzturēšanas darba kārtībā darbus</p>
<p>16. Veikt mīksto elementu izgatavošanas darbus</p>	<p>16.1.izvērtēt kokmateriālus matraču un krēslu sēžu rāmju izgatavošanai; 16.2.noteikt rāmju gabarītizmērus un savienojumu veidu; 16.3.sagatavot tapsēšanas darbiem nepieciešamos materiālus; 16.4.veikt mīksto un pusmīksto mēbeļu detaļu tapsēšanas darbus;</p>
<p>17. Izgatavot mēbeļu dekoratīvos elementus</p>	<p>17.1.sagatavot darbam nepieciešamos instrumentus 17.2.noteikt izejmateriālu piemērotību kokgriezumam, virpojumu un intarsijas darbu izpildei 17.3.izveidot dažādu veidu ornamentus intarsijas tehnikā 17.4. veikt kokgriezumus ar aizgriešanas, izgriešanas, loka griešanas un līnijgriešanas paņēmieniem 17.5.veikt dažādu profilu detaļu garenvirpošanu 17.6.izvērtēt iegūto mēbeļu elementu kvalitāti un novērst defektus</p>
<p><i>APDARE UN KOKSNES ĶĪMISKĀ AIZSARDZĪBA</i></p>	
<p>18. Veikt detaļu un izstrādājumu apdares darbus ar smidzināšanas pistolēm, otām vai rullīšiem</p>	<p>18.1.sagatavot darbam instrumentus/iekārtu 18.2.izvērtēt apdares materiāla derīgumu 18.3.sagatavot darba šķīdumu 18.4.uzklāt apdares materiālu 18.5.veikt starpslīpēšanu 18.6.izvērtēt kvalitāti un novērst apdares defektus (ja iespējams) 18.7.ievērot drošības tehnikas un darba higiēnas noteikumus</p>
<p>19. Izpildīt kokizstrādājumu ķīmiskās aizsardzības pasākumus, pielietojot nemehānizētās materiāla uzklāšanas metodes vai iegremdēšanu</p>	<p>19.1. sagatavot darbam aizsardzības sastāvu 19.2. sagatavot darbam iekārtu vai instrumentu 19.3. veikt sastāva uzklāšanu 19.4.ievērot drošības tehnikas un darba higiēnas noteikumus</p>

<i>KOKAPSTRĀDES DARBMAŠĪNU UN IEKĀRTU EKSPLUATĀCIJA</i>	
20. Veikt griezējinstrumentu komplektēšanas darbus	20.1. noteikt nepieciešamos veidus un skaitu 20.2. sagatavot iegādes pieprasījumus 20.3. veikt uzskaiti 20.4. uzglabāt griezējinstrumentus
21. Pārbaudīt griezējinstrumentu kvalitāti, izmantojot lineāro un leņķisko parametru pārbaudes instrumentus	
22. Veikt griezējinstrumentu asināšanas un kopšanas darbus	22.1. asināt zāgripas 22.2. asināt frēznažus 22.3. asināt frēzes 22.4. asināt ēvelnažus 22.5. asināt kaltus 22.6. asināt urbjus
23. Veikt slīplentu un slīpmateriālu sagatavošanas darbus	23.1. izvēlēties 23.2. sagatavot 23.3. uzstādīt
24. Veikt griezējinstrumentu asināšanas un kopšanas iekārtu apkalpošanas darbus	24.1. regulēt darbību 24.2. noteikt darbības traucējumus 24.3. likvidēt darbības traucējumus
25. Izpildīt ar darbmašīnu un iekārtu ekspluatāciju saistītus uzdevumus	25.1. veikt apskati pirms darba uzsākšanas 25.2. veikt nepieciešamo drošības tehnikas ierīču izvēli, uzstādīšanu un regulēšanu 25.3. veikt padeves mehānismu regulēšanu 25.4. veikt griešanas mehānismu iestatīšanu 25.5. veikt eļļošanas sistēmas pārbaudi un regulēšanu 25.6. pārbaudīt bremzēšanas sistēmas 25.7. izvēlēties un uzstādīt griezējinstrumentus 25.8. novērot darbmašīnas darbību 25.9. kontrolēt kontroles un mēriekārtu rādījumus 25.10. apturēt darbību 25.11. izpildīt kopšanu un tīrīšanu 25.12. nodot nākamajai maiņai 25.13. veikt periodiskās tehniskās apskates
<i>RAŽOŠANAS DOKUMENTĀCIJA</i>	
26. Izmantot ražošanas procesā nepieciešamo dokumentāciju	26.1. izprast kopsalikuma rasējumus 26.2. izprast detaļu rasējumus 26.3. aprēķināt izgatavojamo detaļu skaitu 26.4. sastādīt piegriešanas kartes 26.5. izstrādājuma izsekojamības dokumentāciju 26.6. izmantot tehnoloģiskos režīmus 26.7. izmantot tehnoloģiskās kartes
27. Papildināt ražošanas procesā nepieciešamo dokumentāciju	27.1. sagatavot priekšlikumus darba rasējumu precizēšanai vai papildināšanai 27.2. aizpildīt izstrādājuma izsekojamības dokumentāciju 27.3. sagatavot priekšlikumus tehnoloģiskās kartes precizēšanai vai papildināšanai
<i>DARBU KVALITĀTE</i>	
28. Veikt izgatavotā izstrādājuma kvalitātes kontroli	28.1. pārbaudīt izmēru atbilstību rasējumiem 28.2. novērtēt detaļu virsmas apstrādes kvalitāti 28.3. izvērtēt apdares klājuma kvalitāti

<i>DARBA AIZSARDZĪBA</i>	
29. Ievērot vispārējās un speciālās drošības tehnikas, elektrodrošības un ugunsdrošības noteikumus	29.1.strādāt pielietojot darbā drošus darba paņēmienus 29.2.izmantot individuālos darba aizsardzības līdzekļus 29.3.izmantot piemērotu darba apģērbu 29.4.iziet likumdošanā noteiktās instruktāžas un medicīniskās pārbaudes 29.5.veikt pirmās neatliekamās palīdzības pasākumus 29.6. prasmīgi rīkoties ugunsgrēka izcelšanās gadījumā
<i>SADARBĪBA AR KLIENTU</i>	
30. Pieņemt pasūtījumus, saskaņot priekšlikumus, izgatavot izstrādājumu un nodot darbu klientam	30.1.veikt uzmērījumus un izstrādāt priekšlikuma skices 30.2. piedāvāt ieteicamos izejmateriālus 30.3.pamatot piedāvājumu 30.4.sastādīt un saskaņot kalkulāciju 30.5. izgatavot izstrādājumu 30.6.uzstādīt izstrādājumus pie klienta, veikt pēdējos apdares darbus 30.7.nodot darbu klientam

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi

- Organizatoriskie - darbs veicams patstāvīgi, jāuzrauga un jāvada 1. un 2. kvalifikācijas līmeņa profesijās (darbmašīnu un iekārtu operatoru, mašīnstrādnieku, palīgstrādnieku) nodarbināto darbs.
- Fizikālie - Nav
- Bioloģiskie – Nav
- Ķīmiskie - Iespējama saskare ar līmēm un koksnes ķīmiskās aizsardzības materiāliem

Īpašās prasības uzdevumu veikšanai - Nav

Prasmes

Kopīgās prasmes nozarē	Specifiskās prasmes profesijā	Vispārējās prasmes/spējas
<ul style="list-style-type: none"> • Izvēlēties koksnes materiālus un apstrādes veidu • Atšķirt kokmateriālus un ražošanā būtiskākās koku sugas • Novērtēt kokmateriālu īpašības • Izvērtēt koksnes un kokmateriālu kvalitāti • Izvērtēt koksnes materiālu apstrādes kvalitāti • Mērīt un aizzīmēt • Strādāt un kopt rokas instrumentus un rokas elektroinstrumentus • Pielietot galvenās kokapstrādes pozīciju tipa darbmašīnas • Izgatavot koka un koksnes materiālu savienojumus • Izvērtēt līmju un apdares materiālu kvalitāti un piemērotību • Noteikt līmsavienojuma un apdares klājuma kvalitāti • Izmantot darbnīcu aprīkojumu • Saudzēt apkārtējo vidi 	<ul style="list-style-type: none"> • Izprast kokizstrādājumu un mēbeļu konstrukciju rašējumus • Uzzīmēt izstrādājuma uzmetumu (speciālā zīmēšana) • Izgatavot dažādas konstrukcijas brusveida, masīvas koksnes un koksnes plātņu mēbeles un šo mēbeļu dekoratīvos elementus • Izgatavot mīkstās mēbeles un tapsētus mēbeļu elementus • Veikt mēbeļu un citu kokizstrādājumu remonta un atjaunošanas darbus • Izvēlēties izstrādājumu montāžas paņēmienus un veikt montāžas darbus, t.sk. objektos • Veikt līmēšanas un finierēšanas darbus izmantojot dažādas līmes un līmēšanas ierīces • Sagatavot izejmateriālus darbam, kā arī racionāli izmantot • Apstrādāt koksni ar darbarīkiem un elektriskajiem rokas instrumentiem • Sagatavot darbam iekārtas, instrumentus, palīgierīces un pārbaudīto atbilstību darba drošības tehnikas prasībām • Veikt koksnes mehāniskās apstrādes darbus ar darbmašīnām: <ul style="list-style-type: none"> - ripzāģmašīnām - lentzāģmašīnām - garenfrēzmašīnām - frēzmašīnām - kopēšanas frēzmašīnām - virsfrēzēm - urbšanas mašīnām - urbšanas - dobšanas mašīnām - slīpmašīnām - garenvirpām • Veikt darbus, kas saistīti ar darbmašīnu un iekārtu ekspluatāciju: <ul style="list-style-type: none"> - izvēlēties griezējinstrumentu - asināt, kopt un uzglabāt griezējinstrumentus - regulēt un uzturēt darba kārtībā kokapstrādes darbmašīnas - iestādīt griezējinstrumentu - uzstādīt un regulēt aizsargierīces un palīgierīces 	<ul style="list-style-type: none"> • Ievērot darba drošību • Kontrolēt kvalitāti • Plānot savu un darba grupas darbu • Komunicēties (verbāli, rakstveidā) • Strādāt darba grupā • Strādāt patstāvīgi • Risināt problēmas • Sadarboties ar klientu • Pielietot informāciju • Orientēties plānošanā un darba organizēšanā • Pielietot kvalitātes sistēmas • Veikt pirmās neatliekamās medicīnas pasākumus

Specifiskās prasmes profesijā (turpinājums)	Kopīgās prasmes nozarē	Vispārējās prasmes/ spējas
<ul style="list-style-type: none"> • Izgatavot dažādu konstrukciju palīgierīces un šablonus • Veikt kokizstrādājumu ķīmisko aizsardzību ar rokas instrumentiem (otām, rullīšiem) un smidzināšanas metodi • Veikt virsmu iekrāsošanu, kodināšanu un apdari izmantojot dažādus materiālus un metodes • Iestrādāt viras, slēdzenes un citus furnitūras elementus • Aizpildīt darba procesā nepieciešamo dokumentāciju • Organizēt savu darba vietu un veikt darbus atbilstoši darba drošības, elektrodrošības un ugunsdrošības prasībām • Sastādīt izstrādājumu kalkulācijas 		

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	priekšstats	izpratne	pielietošana
Galdnieku darbu tehnoloģija:			
- koksnes apstrādes pamati			
- kokapstrādes darbmašīnas un instrumenti			
- kokapstrādes tehnoloģija			
- mīksto mēbeļu elementu izgatavošanas tehnoloģija			
- kokizstrādājumu apdare un dekoratīvo elementu izgatavošanas tehnoloģija			
Kokapstrādes darbmašīnu un griezējinstrumentu zinības			
Kokapstrādes atlikumu pārstrāde			
Materiālmācība:			
- koksnes makroskopiskā uzbūve un stumbra griezumi			
- fizikālās un mehāniskās īpašības			
- koksnes vainas			
- zāģmateriāli			
- plātņu materiāli			
- līmes un apdares materiāli			
Mēbeļu un citu kokizstrādājumu konstrukcijas			
Tehniskie mērījumi, pielaišanas un sēžas			
Rasēšana			
Rasējumu lasīšana			
Ar izstrādājumu dizainu saistītās zinības:			
konstruēšana			
kompozīcija, koloristika			
Speciālā zīmēšana			

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	priekšstats	izpratne	pielietošana
Stilu mācība			
Darba aizsardzība (t.sk., drošība, darba likumdošana un tiesības)			
Uzņēmējdarbība			
Datoru lietošana			
Ģeometriskie (tilpuma, leņķu) un algebriskie (daudzuma, %) aprēķini			
Mērvienības(masas, apjomu, leņķu, izmēru, ātrumu, dažādas sist. t ⁰)			
Organiskās ķīmijas pamati (šķīdinātāji, atšķaidītāji, u.c.)			
Vispārīgā ķīmija (vielu veidi, vispārīgās reakcijas)			
Polimērķīmija (līmvielas, cietinātāji, vielu struktūras, galveno reakciju veidi)			
Fizika (elektrība, kustība, pretestība, adhēzija, kohēzija)			
Latviešu valoda			
Komunicēšanās zinības (piemēram, saskarsmē)			
Vienkārši ar kokapstrādi saistīti termini, simboli svešvalodā (angļu/ vācu)			
Sarunvaloda (angļu/ vācu) ar spēju tālāk izglītoties			

Profesijas standarta projekta varianta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Andra Šenberga – Profesionālās karjeras izvēles centrs
- Maija Grīnberga – Rīgas Galdniecības arodividusskola

Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes eksperti:

- Andrejs Domkins – prezidents, Latvijas kokapstrādes uzņēmēju un eksportētāju asociācija
- Andris Plezers – izpilddirektors, asociācija “Latvijas koks”

Konsultanti:

- Juris Emsiņš – vadītājs, Galdniecības mācību eksaminācijas centrs
- Āris Straustiņš – Amatu padomes priekšsēdētājs, kokgriešanas amatu meistars, Latvijas Amatniecības kamera, Restauratoru nodaļas vadītājs, Rīgas Celtniecības koledža